

WM. PAUL YOUNG

LŽI
O BOHU,
KTORÝM SME
UVERILI

WM. PAUL YOUNG

LŽI
O BOHU,
KTORÝM SME
UVERILI

TATRAN

Z anglického originálu Wm. Paul Young: Lies We Believe About God,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Atria Books,
a Division of Simon & Schuster, Inc., New York, USA 2017,
preložila Zuzana Gáliková
Vyšlo v roku 70. výročia Vydavateľstva TATRAN, Bratislava 2018
ako 5135. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko.
Zodpovedná redaktorka Daniela Šinková
Jazyková redaktorka Katarína Széherová
Technická redaktorka Eva Zdražilová
Sadzba RS servis, Bratislava
Vytlačila CPI Moravia Books, Pohořelice.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © 2017 by Wiliam Paul Young
Translation © Zuzana Gáliková 2018
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2018

ISBN 978-80-222-0921-2

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH POUŽITÝCH V TOMTO PREKLADE

Biblia – slovenský ekumenický preklad

© Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica 2007,

1. vydanie

STARÁ ZMLUVA

Gn	Genesis
Lv	Levitikus
Iz	Izaiáš

NOVÁ ZMLUVA

Mt	Evanjelium podľa Matúša
Lk	Evanjelium podľa Lukáša
Jn	Evanjelium podľa Jána
Sk	Skutky apoštolov
R	List Rimanom
1K	Prvý list Korinťanom
2K	Druhý list Korinťanom
Ef	List Efezanom
Flp	List Filipanom
Kol	List Kolosanom
1Tim	Prvý list Timotejovi
2Tim	Druhý list Timotejovi
Tít	List Títovi
Hb	List Hebrejom
2Pt	Druhý Petrov list
1Jn	Prvý Jánov list
Zj	Zjavenie Jána

Citáty a úryvky, ktoré sme použili v tomto preklade,
preberáme z publikácií:

Biblia – slovenský ekumenický preklad,
Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica 2007

Sväté Písmo Jeruzalemská Biblia, Dobrá kniha, Trnava 2015

Svätá Biblia – Roháčkov preklad, Slovenská biblická spoločnosť 2013

Wm. Paul Young: Chatrč, Tatran 2009

Wm. Paul Young: Eva, Tatran 2016

G. K. Chesterton: Ortodoxia, Spolok Svätého Vojtecha, Trnava 2010

Scottovi Closnerovi, môjmu najlepšiemu priateľovi.

Bol si prvý muž v mojom živote, ktorý mi sľúbil,
že bude stáť pri mne, aj keby som všetko zbabral.

Ďakujem ti.

Timovi, môjmu bratovi.

Žiješ život plný otázok, väčšinou nevyslovených,
ale veľmi dôležitých. Ty si pre mňa dôležitý!

Mám ťa rád.

Obsah

Predslov C. Baxtera Krugera, PhD.	11
Úvod	21
1. „Boh je láska, ale nepáčíme sa mu.“	27
2. „Boh je dobrý, ja nie som.“	31
3. „Boh všetko riadi.“	37
4. „Boh sa nepodriaďuje.“	42
5. „Boh je kresťan.“	47
6. „Boh ma chce použiť.“	53
7. „Boh je viac on ako ona.“	57
8. „Boh chce byť prioritou.“	65
9. „Boh je čarodejník.“	71
10. „Boh je pruderný.“	78
11. „Boh žehná moju ideológiu.“	83
12. „Boh stvoril (moje) náboženstvo.“	89
13. „Musíš dosiahnuť spásu.“	95
14. „Boh sa nezaujíma o to, čo ma baví.“	100
15. „Peklo je odlúčenie od Boha.“	105
16. „Boh nie je dobrý.“	110
17. „Križ bol nápad Boha.“	116

18. „Bola to len náhoda.“	121
19. „Boh žiada obetovanie detí.“	128
20. „Boh je božský Santa Claus“	134
21. „Smrť je silnejšia ako Boh.“	139
22. „Boh nie je so mnou v mojom utrpení.“	145
23. „Boha nikdy nenájdete v škatuli.“	150
24. „Nie každý je Božie dieťa.“	155
25. „Boh je zo mňa sklamaný.“	160
26. „Boh ma miluje pre môj potenciál.“	165
27. „Hriech nás oddeľuje od Boha.“	170
28. „Boh je sám.“	177
Katéna: Božia dráma vykúpenia	182
Záverečné slovo Dietricha Bonhoeffera	188
Podakovanie	190

Predslov

Väčšina kresťanov a biblistov pociťuje hlbokú túžbu byť verní Písmu. Čo však tvorí podstatu tejto vernosti a ako ju dosiahnuť? Pred niekoľkými mesiacmi som si prečítal knihu s názvom *Four views of Hell* (Štyri pohľady na pekle). Štyria učitelia, odhodlaní byť verní Svätému Písmu, tu prezentovali štyri úplne odlišné a jednoznačne si protirečiace náhľady na biblické učenie o pekle. Títo autori boli presvedčení, že zastávajú pravdivé učenie Písma. O ich bezúhonnosti nemám žiadne pochybnosti. Rozdiely v ich interpretáciách však poukazujú na skutočnosť, že tu ide aj o niečo iné než len o „čítanie Bibliie“. Najpodstatnejšou a často najzanebávanjšou otázkou je, ako čítať Bibliu. Ako ju čítať správne? K čomu sa máme prikloniť?

Niektorým z mojich priateľov je táto otázka na smiech. „Baxter,“ vyhrknu, „však tu to máš čierne na bielom! Všetci vieme, čo sa tu píše.“

Pravda je však taká, že každý z nás si nesie v sebe predsudky z vlastnej rodiny, vlastnú minulosť, zvyky

a myslenie a toto všetko premietame do svojho spôsobu čítania Biblie. Rovnako, ako nevnímame vlastný prízvuk, nedokážeme ľahko rozoznať premisy, z ktorých vychádzame a ktoré formujú to, čo vidíme a ako to vidíme. Toto do veľkej miery platí aj o našom „videní“ *jednoznačného* učenia Biblie. Je preto dôležité, aby sme si položili otázku, akým spôsobom čítame Bibliu.

Presne na túto skutočnosť nás upozorňuje nová kniha N. T. Wrighta *The Day the Revolution Began* (Deň, keď nastal prevrat). Wright nám podrobne odкрýva širší biblický obraz, tzv. metanaratív biblického príbehu, ktorý usmerňuje našu interpretáciu detailov. Tento „veľký obraz“ ho privádza k vážnym námietkam voči doktrínam, ktoré boli pre nás protestantov vždy „jasné a jednoznačné“. Či už s Wrightom súhlasíme, alebo nie, jeho kniha (či sa nám to páči, alebo nie) nás stavia do pozície, v ktorej počujeme vlastný akcent a prinajmenšom spozorujeme svoje predsudky. Predsudky, ktoré určujú, čo považujeme za „jednoznačné“.

Môj drahý priateľ Paul prekročil hranice svojich skvelých a podnetných románov a v tejto svojej najnovšej knihe nám ponúka priamočiarejší pohľad na to, čomu verí, na lži o Bohu, ktorým sme uverili. Táto kniha je vynikajúca, ale podobne ako *Four Views of Hell* a *The Day the Revolution Began*, aj tu autor vychádza zo svojho limitovaného rámca predpokladov. Ako môže Paul určovať, čo sú lži a čo je pravda? Môžem vás uistiť, že na niektorých miestach niektorí z vás zalomia rukami a v duchu si položia otázku, či sa tento brat ná-

hodou nezbláznil. Keď je odlišné naše chápanie Biblie v širšom kontexte, potom sa bude odlišovať aj naše vnímanie detailov. Budeme „vidieť“ veci inak.

Z čoho teda vychádza Paul Young? Čo je podstatou jeho viery? Ako vidí celistvý príbeh Biblie, ktorý formuje jeho náhľad a presvedčenie, že niečo je pravda a niečo sú lži, ktoré treba preskúmať? Ak dovoľíte, v nasledujúcich riadkoch by som vám rád, tak čestne a úprimne ako len viem, poodhalil pozadie jeho viery a náhľadov. S Paulom sme ako bratia, máme za sebou kus spoločnej cesty a naše presvedčenie formuje náš pohľad na celú škálu biblických aj ľudských tém.

S Paulom sa zhodujeme na tom, že Nový zákon je explóziou radosti z presvedčenia, že Ježiš Kristus je vteľeným Pánom a Bohom. On položil svoj život, aby nám bol odpustený hriech, a porazil moc smrti, ktorá zotročovala ľudstvo, a ako stelesnenie života víťazne vstal z mŕtvych. Evanjeliá a listy apoštolov, z ktorých pozostáva Nový zákon, sú pokusom preskúmať a vyjadriť význam Ježišovej prítomnosti na zemi a zmysel jeho smrti. Apoštoli, predovšetkým Ján a Pavol, odhalili ohromný význam toho, že Ježiš je vteľený Boží Syn, ktorý bol ukrižovaný, vstal z mŕtvych a vystúpil do neba. Apoštol Pavol hovorí o tom, že Ježiš je s Otcom pred stvorením a že je tým, v ktorom a cez ktorého bolo stvorené ľudstvo a bol mu daný dar milosti (porov. 2Tim 1, 9). V ňom si nás Otec vyvolil a predurčil k adopcii ešte pred stvorením sveta (porov. Ef 1, 4 – 5). Apoštol Pavol vidí Ježiša ako toho, v ktorom, cez koho,

kým a pre koho boli stvorené všetky veci v nebi a na zemi; ako toho, kto tu bol pred všetkým, toho, v ktorom spočíva a pretrvá všetko (por. Kol 1, 16 – 17).

Tieto myšlienky vzbudzujú u mňa a Paula Younga úžas a sú hodné hlbokoj reflexie. Apoštol Pavol uvažuje nad Ježišom ako nad tým, kto bol s Otcom pred stvorením všetkého. Vidí Ježiša ako centrum božského plánu pre celý kozmos. Dokonca tvrdí, že Ježišov vtelený život, smrť, zmŕtvychvstanie a vystúpenie do neba je zavŕšením všetkých vecí v nebi a na zemi (porov. Ef 1, 7). Toto sú zásadne radikálne myšlienky pre všetkých ľudí žijúcich v dávnych dobách aj v súčasnosti.

Veľký apoštol Ján súhlasí s ohromujúcou víziou apoštola Pavla a vníma Ježiša ako večné Slovo Boha, ktoré stojí tvárou v tvár Otcovi pred stvorením a ako toho, v ktorom bolo všetko stvorené. Ján zdôrazňuje: „Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje“ (Jn 1, 3). Pouvažujte nad tým. Podľa apoštola Jána a Pavla, a predpokladám, že aj podľa ostatných apoštolov, sa nikdy, nikde nestretieme s niečím, čo by nemalo pôvod v Ježišovi Kristovi a čo by tu okamih za okamihom nepretrvávalo vďaka nemu. Toto je jadro presvedčenia a viery v Ježiša, ktoré formovalo mysle apoštolov, vytváralo a pretváralo ich vnímanie Boha, človeka a stvorenia, s ukrižovaným a zmŕtvychvstalým Ježišom v centre všetkého. Ježiš vyhlásil o sebe samom: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života“ (Jn 8, 12).

Oboznámili sme sa so základným rámcom, z ktorého vychádza Young, dovoľte mi však pridať ešte kúsok z histórie. Keď sa správy o tomto Ježišovi – ukrižovanom a zmŕtvychvstalom Synovi Stvoriteľa – rozšírili po stredozemí a na ďalších územiach, dostali sa do konfliktu s už existujúcimi kultúrami a svetonázormi, zakorenenými predsudkami, zvykmi a spôsobom myslenia. Identita Ježiša Krista ako Božieho Syna, pravého Pomazaného Duchom Svätým, ukrižovaného a zmŕtvychvstalého, jednoducho nedávala ľuďom zmysel a dôsledky jeho existencie otriasli všade daným status quo. Zvesť o Ježišovi obracala svet hore nohami a vyvolávala všeobecnú búrlivú reakciu v ľudskom myslení. Vypukli búrlivé debaty, ba dokonca vojny. Mnohí veriaci skončili ako mučeníci, upálení zaživa alebo ukrižovaní.

Kto je to Ježiš? Čo znamená jeho existencia? Odpovedí bolo veľa. Ako by pohľad apoštolov na Ježiša Krista mohol nenarušiť chod ríše, či už vonkajšej a hierarchickej (náboženskej a politickej), alebo vnútornej a osobnej? Pokušenie prispôbiť si Krista apoštolov bolo vždy naporúdzi a bolo pohodlným riešením. V roku 325 po Kr. boli biskupi celej cirkvi zvolaní do mesta Nikaia (v dnešnom Turecku), aby urobili definitívny záver o Ježišovi. Horlivý a populárny kňaz Árius šíril náuku, že Ježiš nebol Boh, nie *skutočný* Boh, ale len prvé a najvyššie z Božích stvorení, skrze ktoré bolo potom stvorené všetko ostatné. Biskup Alexander a ostatní namietali, že podľa učenia apoštolov Ježiš bol Bohom a vtelením Boha. Napokon bola debata ukon-

čená vyhlásením koncilu, že Ježiš je „rovnakej podstaty ako Otec“ (*homoousios to Patri*), teda plne božský, vtelený, večný Syn Otca a Stvoriteľa všetkých vecí v nebi a na zemi. Toto tajomstvo, toto ľudsky nepochopiteľné vyhlásenie, že Ježiš je pravé vtelenie Boha (potvrdené Konštantínopolským a Chalcedonským koncilom), sa stalo ústrednou pravdou všetkých právd kresťanskej viery.

Dôsledky tohto vyznania sú nesmierne. Ak je Ježiš jednou bytosťou s Bohom a zároveň s nami, potom je jeho pravá identita plne božskej a plne ľudskej osoby výrečným posolstvom o vzťahu Boha a ľudstva a o všetkom ostatnom vo vesmíre. Bolo toto zjednotenie božského a ľudského iba Ježišovým plánom B, náhradným riešením rýchlo vymysleným po „prekvapení“, aké predstavoval Adamov debakel? Alebo sme svedkami plánu A, pôvodného a jediného Božieho plánu? Ako vážne berieme absolútnu jednotu medzi Ježišom a jeho Otcom a jeho jednotu s nami, zlomenými hriešnikmi? Nestojíme v samotnom Ježišovi pred najväčšou správou vo vesmíre? Existuje niečo, čoho sa zjednotenie medzi božským životom Boha a ľudským životom Ježiša netýka? Je nesprávne (z pohľadu apoštolov a ranej cirkvi) vydať sa na cestu uvažovania nad dôsledkami Ježišovej existencie? Nie je zjednotenie medzi Ježišom a jeho Otcom to pravé svetlo, ktoré nás učí pravde? Nie je to svetlo života? Alebo je to iba jeden z možných spôsobov uvažovania o podstate Boha, o tom, čo znamená byť človekom, o tom, prečo Ježiš zomrel na kríži, o tom,

čo nazývame sociálna spravodlivosť, a o našej „svetovej obci“?

Atanázius, ktorý bol spoločníkom biskupa Alexandra na Nicejskom koncile, a neskôr aj ďalší, napríklad Gregor Naziánsky a Hiláriu z Poitiers, venovali celý svoj život obrane koncilového vyznania Ježišovej identity. Podľa môjho názoru je skúmanie Ježišovej identity večného Božieho Syna zjednoteného s hriešnym ľudstvom úlohou pravej kresťanskej teológie. Tu nachádzame metanaratív, rozsiahlejší obraz večnosti, ktorý nás oboznamuje s Bohom a pretvára naše vnímanie Boha. Čo, napríklad, pre nás znamená fakt, že tento Ježiš, večný Syn Otca, pomazaný Duchom Svätým, vtelný Stvoriteľ a Udržiavateľ všetkého, bol ukrižovaný, zomrel, bol pochovaný, na tretí deň vstal zmŕtvych a vystúpil v Duchu k Otcovi? Môžeme tvrdiť, že sa táto božsko-ludská udalosť nijako nedotkla nás, našich nepriateľov, celého ľudstva a stvorenia? Apoštol Pavol tvrdí, že v okamihu, keď Ježiš zomrel, stalo sa niečo s nami aj s celým stvorením. Keď Ježiš zomrel, zomreli sme aj my; zomrelo celé stvorenie (porov. 2K 5, 14). A keď Ježiš vstal, podľa apoštola Pavla sme my všetci, ktorí sme boli mŕtvi pre náš hriech, vstali s ním do života a v ňom sme vystúpili k Otcovej pravici v spoločenstve s Duchom Svätým (porov. Ef 2, 4 – 6). Tieto myšlienky nie sú iba poznámky k dôležitejšiemu Pavlovmu učeniu. Sú základom preňho aj pre myslenie ostatných apoštolov. Tento udivujúci pohľad na Ježiša musí nepochybne ovplyvniť celý vesmír a ľudskú rasu

a v neposlednom rade aj spôsob, akým nazeráme na Boha. Opäť, je Ježišov život, smrť a zmŕtvychvstanie iba plánom B? Alebo je Ježiš ako Syn Otca, Pomazaný, Stvoriteľ a Udržiavateľ všetkého, aj nás, Svetlom, ktoré osvetľuje našu myseľ, a Pravdou, ktorá odkrýva lži?

Po rokoch zápasu s učením apoštolov a so spismi prvých teológov ranej cirkvi vám môžem predložiť svoju tézu. Nie je dokonalá, ale je výsledkom úprimného hľadania, a myslím, že vám pomôže pochopiť stano-viská Paula Younga. Tu je:

Vysloviť meno Ježiša Krista s apoštolmi a vodcami prvotnej cirkvi znamená povedať: „Otcov večný Syn“ a zároveň „Duch Svätý, ten Pomazaný“ a tiež „Stvoriteľ a Udržiavateľ všetkého, vtelený, ukrižovaný, vzkriesený, ten, čo vystúpil k Otcovi“. Preto, keď vyslovujeme meno Ježiš, hovoríme, že Trojjediný Boh nie je oddelený od ľudstva a celého stvorenia, ale existuje vo vzťahu k nim. Tým vzťahom je samotný Ježiš; On predstavuje zjednotenie medzi Trojjediným Bohom a ľuďmi. V ňom je zjednotené nebo so zemou a život Najsvätejšej Trojice s padlým ľudstvom. Ježiš je naše nové stvorenie, naša adopcia a podiel na božskom živote, nový zmluvný vzťah medzi Bohom a človekom, je kráľovstvom Trojjediného Boha na zemi.

Na základe tejto mojej tézy môžete pochopiť, prečo spolu s Paulom považujeme rozšírenú mienku o tom,

že ľudia sú odlúčení od Boha, za fundamentálnu lož, ktorá popiera Ježišovu skutočnú identitu. Obaja sme odhodlaní do detailov domýšľať a všetkými možnými spôsobmi sprostredkovať dôsledky Ježišovej identity. „Lži“, o ktorých hovoríme v tejto knihe, predstavujeme cez optiku Ježišovej identity – cez to, čo táto identita kričí smerom k nám o Bohu, o nás, o stvorení, o našom osude a našej budúcnosti. Keď čítam túto podnetnú a oslobodzujúcu knihu, vidím Paulovu víziu Ježiša a počujem, ako hovorí: „Preto by Boh nehovoril a nekonal takto. Preto je toto a toto lož alebo nesprávny výklad.“ Možno s jeho závermi nebudete súhlasiť a nie som si istý, či aj ja súhlasím so všetkým, čo tvrdí, ale poznám jeho zámery. Zastáva prevládajúce historické vyznanie o Ježišovej identite a snaží sa nám predstaviť, aký význam má pre náš každodenný život existencia samotného Ježiša, Otcovho večného Syna v jeho vtelenej jednote s ľudstvom žijúcim v temnote. Paul Young nás evanjelikálov núti nestrácať zo zreteľa túto kristologickú víziu apoštolov. Nie je toto podstatou vernosti Ježišovi Kristovi? Som hrdý na to, že sa spolu s ním podieľam na tomto úsilí.

Treba však toho povedať oveľa viac a presne to robí Paul vo svojej knihe. Počas jej čítania si všimajte jeho myšlienkové pochody. Keď odhaľuje nejakú lož, položte si otázku, čo na Ježišovi ho vedie k tomu, aby to považoval za klamstvo. Všimnite si, ako rozmýšľa a odôvodňuje svoje presvedčenie o Ježišovi. Ktovie, možno ho prichytíte pri nejakom kristologickom omyle!